

महाभागोयतोऽथौ सात्विको निधिः । सुवर्णरूपता-
 आदिषु तृणां च परिग्रहम् । करोत्यतितरं सोऽपि
 तेषां च क्रयविक्रयम् । करोति च तथा यज्ञान् दक्षि-
 ञाश्च प्रयच्छति । सम्पादयति कामांश्च सर्वानेव यथा-
 क्रमम् । सभादेवनिक्केतांश्च स कारयति तन्मनाः १।
 सत्पाथारो निधिसान्यो महापद्म इति स्मृतः । सत्प-
 प्रधानो भवति तेन चाधिष्ठितो नरः । करोति पद्म-
 रागादि रत्नानाञ्च परिग्रहम् । स मौक्तिकप्रवाहानां
 तेषां च क्रयविक्रयम् । ददाति योगशीलेभ्यस्तेषामा-
 वसथांस्तथा । स करोति च तन्मीढः स्वयमेव च जा-
 यते । तत्पद्मतास्तथाशीलाः पुत्रपौत्रक्रमेण च ।
 पूर्वर्द्धनालः सप्ताथो पुष्पांश्च न हृष्यति । महापद्मस्तु
 विप्राणां यज्ञार्थमुपजायते २। तामसो मकरो नाम
 निधिक्षेनावलोकितः । पुष्पोऽथ तमःप्रायः सुशी-
 लोऽपि हि जायते । वाणकङ्कटिर्धनुषां चर्मणाञ्च
 परिग्रहम् । दंशनानाञ्च कुर्वते याति मैत्रीञ्च राजभिः ।
 ददाति शौर्यदत्तीनां भूभुजां ये च तत्प्रियाः । क्रव-
 विक्रयश्चस्त्राणां नान्यत्र प्रीतिमेति च । एकस्मैव भव-
 त्वेव नरस्य न सुताहुगः । ब्रह्मार्थं दसुतो नाशं
 संघासे वापि स व्रजेत् ३। कम्पपाक्ष्यो निधिर्योऽन्यो
 नरस्तेनाभिधीकृतः । तमःप्रधानो भवति यतोऽथौ
 तामसो निधिः । व्यवहारान् न शिष्टैश्च पण्यजातं
 करोति च । क्रियाः स्त्रा निखिलाश्चैव न विवृण्वति
 कश्चित् । समस्तानि यथाङ्गानि निरदह्यास्ते हि क-
 ष्यपः । तथावष्टभ्य वित्तानि तिष्ठत्याकुलमानसः । न
 ददाति न वा भुङ्क्ते तदिनाशभयाकुलः । निधानसुर्व्यां
 कुर्वते निधिः सोऽप्येकपुरुषः ४। रजोगुणमयसान्यो
 सुकुन्दो नाम यो निधिः । नरोऽवलोकितस्तेन तद्गुणो
 भवति दिङ् । धीषाणेषुमृदङ्गादिगीतवाद्यपरिग्रहम् ।
 करोति गावतां वित्तं न्यत्यतां च प्रयच्छति । वृद्धिमा-
 गधूस्तानां विटानां चाष्टपादिनाम् । ददात्यर्हनिर्धं
 भोगान् भुङ्क्ते तैस्तु सप्तं दिङ् ॥ कुचटासु रतिचास्य
 भवत्यन्यैश्च तद्दिष्टैः । प्रयाति सङ्गमेकं च स निधिर्भजते
 नरम् ५। रजःसत्त्वमयसान्यः कुन्दो नाम महानिधिः ।
 उपैति सत्त्वमधिकं नरस्तेनावलोकितः । समस्तपात-
 रत्नानां पञ्चधास्यादिकस्य च । परिग्रहं करोत्येव तथैव
 क्रयविक्रयम् । व्याधारः स्रजनागां चाप्यागताभ्यागतस्य
 च । बहते नापमानोक्तिं क्षत्यापि महाहते ।।

सूयमानश्च महतीं प्रीतिं वप्नोति यच्छति । यं यनि-
 ष्यति नै कामं कृदुत्पद्ययाति च । बहूनां सायां भव-
 न्त्यस्य स्मृतिमत्योऽतिशोभनाः । तदन्त्ये सप्त नरान् निधिः
 कुन्दोऽनुवर्त्तते । प्रवर्द्धमानोऽनुनरमष्टभागेन सत्तम ॥
 दीर्घायुश्चैव सर्वेषां पुष्पाणां प्रयच्छति । वस्त्रनामेव
 मरणं ये च दूरादुपागताः । तेषां करोति वै कुन्दः पर-
 लोकेन चादतः । भवत्यस्य न च कोहः बह्वाशिशु
 जायते । पूर्वमित्तैश्च यैथिल्यं प्रीतिमन्यैः करोति च ६।
 तथैव सत्त्वतमसो यो विभर्त्ति महानिधिः । निधिः स
 नीलस्तम्बस्त्री नरस्तम्बोऽवभास्येत् । वस्त्रकर्पावधान्यादि
 कष्टपुष्पपरिग्रहम् । सुताविद्गुणसङ्गानां सुकृतादीनां
 तथा हने ।। काठादीनां करोत्येव यज्ञान्मन्त्राञ्च
 सप्तरम् । क्रयविक्रयमप्येषां नान्यत्र रमते मनः ।
 तथानान् पुष्करिण्यादीन् तथाऽऽरामान् करोति च ।
 मन्त्रश्च सरितां दृष्टांस्तथास्यते नरः । अस्तुत्पन्न
 पुण्यादिभोगभोक्ताऽपि जायते । लिपुनश्चापि निधि-
 नीलो नामैव जायते ७। रजस्तमोमयसान्यः शङ्ख
 संचो हि यो निधिः । तेनापि नीयते विप्रः । सङ्गुचितं
 निधीश्वरः । एकस्मैव भवत्येव नरं नान्यमुपैति च ।
 यस्य शङ्खो निधिक्षस्य स्वरूपं क्रोष्टुके ! शृणु । एक
 एवात्मना मिष्टमसं भुङ्क्ते तथाऽम्बरम् । वेदसमुक्परि-
 जगो न च शोभनवस्त्रधृक् । न ददाति सुहृद्भायां
 सुतपुत्रपुत्रादिषु । स्वपोषणपरः शङ्खी नरो भवति
 सर्वदा ८। इत्येते निधयः स्थाता नराणां सर्वदेवताः ।
 मित्रावलोकिता मित्रस्वभावफलदायिनः । यथास्वात
 स्तभावस्तु भवत्येकविक्रयकनात् । सर्वेषामाभिपत्ते च
 श्रीरंभा दिङ् ! पद्मिनी ।। क्षत्रीयाभ्यभूतपाठवृते
 श्वेदे च । निधिगोपश्चैव दृष्टम् ।

निधिगोप ५० निधिर्नदीनामभ्यभूतपाठो वेदस्तं गोपावति
 गुप-सप्त ७५० । सनूचाने “सप्त यदेवाहुर्ब्रवीत तेन
 क्षत्रिभ्य कथं जायते । तत्रैभ्य एतत् करोति क्षत्रीणां
 निधिगोपं सनूचानमाहुः” शत० ब्रा० १।७।१२

निधिनाथ ५० इत० । कुवेरे त्रिका० निधीयादयोऽप्यत्र ।
 निधुवन न० नितरां धुवनं हस्तपादादिचादनमत्र । मेघने
 १।सुरतलीलायाम् अमरः । “विधुवनविनोदेन च ननुपु”
 कर्पूरस्तवः “नवनिधुवनशीलाः सौतमेनाभिधीकृत”
 नाथः । नितरां धुवनम् । शब्दलक्षणम्ने च
 निधेय त्रि० नि+धा-वत् । त्वाप्ते त्वया दाप् । “नीच